

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Helyben. 10 kor. — 6ll. Egy évre 16 kor. — 6ll. Vidékre küldve: Előre 6 Fél évre 8 Negyed évre 2 50 Negyed évre 4 Egy hónap 1 Egy nóra 1 70 Egyösszesen Ára 4 fillér.		Főszerkesztő: BENEDEK IÁNOS. Politikai rovatvezető: DR. BOROSS LAJOS. Felelős szerkesztő ideiglenesen: SZÉKELY IMRE. Kiadók: HOFFMANN és KRÖGVITZ.	Hirdetési díjak: Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.
--	--	---	--

Furcsa háboru.

nov. 25.

Mikor Tisza István gróf ur Körber doktor urat „idegen dilettans“-nak nevezte és viszont Körber ur kijelentette, hogy Tisza István elég ügyetlen volt ahhoz, hogy holmi formulákkal megelégedjék, — hát akkor mindenki azt hitte, hogy most már lesz valami fordulat. Ha már ő felsége miniszterei együtt veszekesznek, a néptörzsek sorsajobbra fordul. A Tisza gróf vissza utasítása, mely az előkelő idegen dilettansnak szólt, azt hittük, hogy észre téríti Bécsset s legalább átlátják, hogy ime most már a szabadelvűpárt is megtiltja, hogy Ausztria a magyarok ügyeibe üsse az orrát. De viszont Körber is komolyan veszi a leczkét és olyan összefűzés lesz a dologból, ami által némileg tisztázódik a mindenképpen összebonyolított dualizmus kérdése.

Hát akik nagyon komolyan vették a két miniszter összedisputálását, azok csalódtak. A közönséges komédiát drámának nézték. Most már látják, hogy igazuk van a cseheknek, a kik kezdettől fogva azt állították, hogy az egész miniszteri összeveszekedés a népek szemfényvesztéséért van.

Tudjuk azt, hogy Ausztriában milyen gyöngye lábán áll Körber népszerűsége. Az se titok, hogy Tisza grófot

benfentesei kivételével még a szabadelvűpárton sem szeretik. Emlékeztünk, hogy Hédervárytól milyen lázasan követelte a saját pártja is, hogy Körber urnak akkori kirohanását utasítsa vissza. Már ekkor megérezték a diplomácia orra, hogy a magyar miniszterelnök részéről egy kis leczke az osztrák miniszterelnöknek, a ki a magyar ügyekbe szól bele, nagy mértékben fokozná népszerűségét. Viszont Ausztria is nagyon szeretné, ha a minisztere a rebellis Magyarországot kezdené rendszabályozni és a politikai helyzetet úgy magyarázni, hogy attól prűszköljenek a magyarok. Így aztán igen olcsó eszközökkel lehetne szerezni egy kis népszerűséget, a miből mindkét miniszternek igen kevés jutott. Mert mit árt az Tisza Istvánnak, ha Körber leki-sinyli a formuláit és mit árt Körber ek, ha Tisza idején dilettansnak nevezi. A népek szörnyűkődnek és a saját miniszterei mellé sorakoznak, a miniszterek pedig mosolyogva vezetik tovább igen sokat az orránál fogva.

A dolog sikerült. A miniszteri háborunak örvendeztek az alattvalók. Az osztrákok azért, mert Körber saját véleményét diktálja Magyarországra és a magyarok azért, mert Tisza gr. az osztrák minisztert erősen visszautasította. Hogyne az istenért! Hlssen nem történt ilyesmi ember emlékezet

óta. Magyar minisztert, a ki az osztrák miniszterrel kikössön még nem látott senki. De most már van! Tisza gróf az, a ki egyszerre kiállott a placzra és farkas szemet nézett az osztrák fenevaddal. A népek szájtátva bámultak. No most megeszik egymást a törvény jog és igazság nevében.

És aztán egyszerre kisült, hogy a felek furcsa háborut viselnek. A csehek nyugodtan maradtak. Nem tapsoltak Körber urnak. Komédia az egész mondották. A népek félrevezetésére játszott diplomáciai háborusdi. Kibékülnek. Sőt nem is nagyon haragusznak egymásra. Hát ugys történt. Tisza elment Bécsbe, ahol már Körber várta. Az udvar pedig megveregette a vállait, hogy jól játsztak. Most aztán legyen elég. Ha kissé haragusznak is egymásra, mivel tán egyik-másik erősebben karmolt, mint azt a játékterv előírta, de azért ki kell békülni, mivel az udvarnak szüksége van mind két férfiura.

Tiszára szükség van azért, mert ez a férfiu vállalkozott arra, hogy Bécsnek török-szakad, de ujonczot és pénzt liferál. Erre a programra megnyerte a szabadelvű pártot, sőt a furcsa háboru kitörésekor a kormánypárti sajtó ódat zengett az erős kézről. Az erős pedig ujabban is ígéretet tett, hogy lesz pénz, még akkor is, ha az állami beruházásokat visszakell vonni,

Bucusu.

Ragyogó, szép nyári nap volt,
Mikor elhagytalak téged
S veled együtt azt az édes
Verőfényes, szép vidéket.

S hogy eljöttem, úgy éreztem
Mintha elítéltek volna,
Halálomig nagy rabságra,
Örök gyászra vagy bitóra.

Kedvesedtől né válj nyáron,
Mert megöl a nehéz bánat,
Mely a nyári verőfényből
Ragyogásból, nappól támad.

Ugy érzed, hogy elveszited
Az utolsó édes nyarat
S számodra csak ősz boruja,
Tél hidege, fagya marad.

Vértesy Gyula.

Régi írók, új írók.*

Írta: **Mikszáth Kálmán.**

Kergetik elődjeiket az évek és napok; mi azt hisszük, hogy csak ők futnak üresen; holott mindent magukkal visznek apránként, még minket is, amit pedig mégis itt hagynak, azt átalakítják utközben, úgy hogy nem marad meg itt régi állapotban semmi, csak a hegyek.

Sok egyéb között főleg magunkra, írókra gondolok lelegebb. Micsoda nevezetes, érdekes emberek voltunk mi valamikor! Azaz én már nem voltam, hanem elődeim, az ötvenes évek skribleréi. Babonás tiszteletkörnyezte őket s élénk kíváncsiság csiklandozta a messzeállókat. Az újságok róluk firkáltak. A vidéki utas el nem mulasztotta betekinteni a Komlóba, hogy elevenen lassan Vahot Imrét vagy Beöthy Laczit;

* Most jelent meg az Almanach 1904. évre Singer és Wolfner cég kiadása, mely számos jeles, írók java dolgozatait tartalmazza. A becses kötet előszavát mutatónak közöljük.

nézte is a koponyájukat nagy érdeklődéssel milyen módon van alkotva. Egyes költeményekről vagy novellákról legandakká nőttek a mellékkörülmények, mint most az ischli klauzula keletkezéséről. — Hogyan született meg a Főthi dal? Milyen körülmények közt támadt Tompa fejében a Golya vers eszméje? Ki volt Hary János Szegszardon? Hol ismerte meg Jókai az Örmény és családja alakjait? Ezek a kérdések voltak az olvasó világ csomagjai. Intimitások, apróságok, színes részletek az írókról. Megelevenedett, nyüzsgött az író világ a magyar fantáziákban, mint egykor a görögöknél az Olympus. Mindenütt hallani lehetett, mi mindent eszik meg egy vacsorára Kemény Zsigmond. Milyen bajba jutottj Pálffy Albert, mikor egyszer rault a Protzman szobájában a Protzman csilinderjére és nem mert többé fölkelni. Kalandok, ötletes polemikák, ezernyi bohóságok története cikizált a közönségben, mint színes pillangó raj.

A jó becsületes magyar kuriákon ilyenek felől tűnődtek a pipázgató tekintetes

a tisztviselők fizetésemelését meg kell tagadni, mivel nem a civíl, hanem a katona az első és fődolog. Lesz ujoncz is, mert lenni kell. Ha a császári hatalom kívánja, hát lesz minden. Ex lexben is lesz, mert Bécseser erre is szerződést kötött. Az ilyen kormányférfiut nem könnyen eresztik el épen most, a mikor a főudvarmester is rebelis zászlót bontogat itt ott az országban.

Körbernek is maradni kell, mert ő hirdeti az abszolút felségjogokat, a hadsereg egységét, olyan formán, hogy annak egységes osztrák hadseregnek kell lenni. A magyar adjon ujonczot és pénzt ennek az idegen hadseregnek a felállításához és fenntartásához. Neki azonban nincs szüksege katonára. Ellenségtől úgy is az osztrák védi meg. Körber harczol körömszakadtáig a teljes közösség mellett. Minden ügy közös, de csak anynyiban, hogy a költséget közösen fizetjük. Egyébként pedig egészen osztrák.

Ilyen két férfiut nem eresztenek utnak. Ezeknek maradni kell, mert minden bizalomra érdemesek. A furcsa háboru pedig véget ért. Azt hisszük, hogy még a harag utóíze is elenyészett s a két fél közös erővel él most hivatásának. Többé nem lesz czivakodás. És nem különösen a Tisza részéről, a ki miután megjárta Canossa utját, azóta itthon kezdi éreztetni mindenhatóságát. Ugy látszik Bécsben felbuztatták, bátorították, hogy sietni kell, mert gyorsan telik az idő. Körbernek most békét kell hagyni, bármit is mondjon, de a magyar ellenzékét meg kell törni. És erre ké-

szül most Tisza gróf. — De az ellenzék mellett még a furcsa háboru daczára is erősen áll a nemzet. Ezt is meg kell törnie Tiszának. Ehez pedig nincs elég erős keze!

Segítség a kis embereknek!

(Sz. D.) A nagy közjogi csatát csak megvívják valahogy Budapesten és Bécsben, de ideleonn százerek eviczkélnék kinos-keserves küzdelemben a mindeandapi kenyérért s még jóakaró szanakozást se juttat nekik a sors. Elvézzenek a létért való nehéz küzdelemben a kis egzisztenciák, anélkül, hogy használtak volna valamit maguknak s utódaiknak.

A tengeralati tragédiák ismétlődnek naponta előttünk: a kis halról, meg arról a nagy halról, amely felfalja a kicsit, folyton regének a társadalom tudósok. De segítséget sehol se látunk. Mindenki a maga bajával van elfoglalva, egész területeken folyik az életfalal harc s a társadalom közönyösen halad el a csataér mellett, a hol az elvézettek disztelenül fekszenek.

Ime: a kisipart tönkretette a gépekkel dolgozó gyáripár s mint akinek lábát a gép kereké összemorzsolta, nem bir talpra állani többé. Pedig ezeken és ezeken élnek saját ipari munkájukból, nem akarnak a gyárak sorvasztó levegőjü ketreczeibe vonulni, hát nyomorognak. Munkájuk tartós, szorgalmuk kiváló, otc-óságuk híres, hiába, nincs becsülője ma a kisiparosnak, a gyár bitelez, a gyár gyorsan termel, bármilyen a portéka, a gyár eltudja helyezni, van reklámra pénze, van vigéze, van raktára, játszva gyüri le a kisiparost, aki nem tudja a birkozás szabályait, becsületlen munkájával áll ki a porondra. Bizony legyözi őt a gyárkérmény. Hajh, szólnak a bölcsék, keserves dolog, de nincs mit tenni ellene.

A kiskereskedő egész nap fárad, lótfut, a fillérért dolgozik, szolgáltatja a nagy hasznot a nagykereskedőnek, kinek kész-

pénzzel fizet. És nem bir boldogulni. Mert őt terheli minden adó, minden kamat, övé minden rizikó, ezernyi bajjal adja el portékáját, adósai végtére se fizetnek, baj, baj, baj mindenfelé s naponta csukdossák be az ajtókat az üzletek előtt. Ismét elveszett egy kiskereskedő.

Hogy ne nevéssen a magántisztviselő, arról is gondoskodott a sors. Ezeknél bizonytalanabb egzisztencia alig van. A főnöknek nem tetszik az alkalmazottja — arra felmond. Mehet tovább. Betegség esetén az állásnak fuccs. És a kereskedelmi alkalmazottakról szólni se merek, ők egymás közt se értik meg egymást, két egyesületben oszlanak szét, hát egy gondolatban hogyan találkozhatnának!

A legkisebb egzisztencia: a munkás, ezideig bizonytalanul áll a bün és az éhhál között. Ezek között van joga választani, — más választási joga úgy sincs. Ez már pária, akiről az állam csak az újabb időben kíván gondoskodni.

Védelmet kívánunk mindezeknek tisztá szívvel, önzetlen lelkesedéssel. Jóindulatot a hatóságok részéről. Bajaiknak a kormány előtt őszinte feltárását. Ha van a hitelezőknek védő egylete, állitson föl az állam a kis emberek részére is védőintézményeket, a melyek megóvják érdekeiket, állami védőpaizsot tartanak a kizsákmányolás elé.

Erőtéljes kisipari politikát kértünk mindazok részére, akik a falanszterbe nem akarnak bevonulni. S amit nem tehet meg az állam, azon a társadalom jóindulatu támogatása segíthet. A kis egzisztenciák egyesülésével szemben a társadalom szeretetteljes segítő keze nyújtson erőt a küzdőknek.

Mert aki ott járt, ahol a könny patakokban folyik s a sóhajtás nem szünik meg soha, nem tagadhatja meg egítségét szoktól, kik szegények, de emberek, kik élni akarnak.

urak: Valjon min dolgozik most Jókai? Mi történt P. Szathmary Károlylyal, hogy hallgat?

Még Rózsáagi Antal irant is érdeklődtek, pedig az már igazán oly messze esett egy igazi irótól, mint Makótól Chlopy. Még olyan művekről is tudtak az olvasók, amelyek soha sem jelentek meg. Ilyen volt a hangulat az irodalom és az írók irant. Sőt még a nem írókat is a dicsőség bizonyos aranyfüstje lepte be az idők járáival, ha az írókkal együtt tartottak vagy velök barátokoztak. Danielik azért lett püspök. Trefort azért lett később miniszter. A Ráth Mór boltjában aki az első kiadó volt, ott kaszinóztak az ország kiválóságai, maga Deák Ferencz is ott ült egy zsölleben, mint ahogy falusi kompossessor társai a kovacs műhelyek előtt, a hol a lovakat patkoltatták. Ráth Mórnál a Pegazusokat patkolták. Szállt, szállt a nemzet is följebb a szárnyas lovakkal...

De ime, ötven esztendő hogy elfutott, mily gyorsan elfutott és mi lett a szép kezdetből. Mi lett a nagy érdeklődésből?

Megfordult a világ és akik első voltak utolsókká lettek.

Valaki megír egy regényt (legyen az bár maga Jókai) megeshetik, egyetlen lap e említi meg. Prücsköt-bogarat közölnek,

vitriol drámát, kulissza-titkot, benézve a kuleslyukon amit a szobába latnak és amit látni vélnek, az mind a lapba való. Egy pofozkodás az utcán ritkított betüket igénylő eset. Pipiske kisasszony eljegyzése Papulyka Janos gyógyszerész segéddel tudtul adatik az em eriségnek. Bájligethy Eszmeralda vidéki színésznő, aki meg a mult hónapban szobacziézus volt, most egy más tárulat hoz szegődik, ez is egy érdekes hir substratuma, de hogy egy könyv megjelent, arra nincs hely. Van szó repczéről, hamuzsirról, asztalosokról, ácsokról, végrehajtókról, rabokról, de írókról nincs. Azok számüzve vannak a nyilvánosság elől. Könyvkritika évekig nem fordul elő. Jó volna most akár Gyulai Pál is. Hadd szidna inkább. De csak a miri hallgatás van. Ki törődnek a regényekkel, versekkel, beszélyekkel? Egy közbeszólás egy ripőkös közbekurjantás a házban, nagyobb esemény a leghallhatatlanabb költői munkánál is.

Hogy lehet ez? ennyire megváltozott volna a közönség? Hát már senkinek se kell a költészet? Ha kivesztek az írók maecenásai, kivesztek volna a satelleseik is? Ejh, a detronizált fejedelmeknek nincs udvaruk. Ez világos. De hova lettek a szerelmes lánykák, akik kigondolt szerelmes történetek tükrében nézték a magukét? Akik lihegve olvasnák, hogy egy érdekesítő helyen mit mondott a regényhős a

hősnőnek. Hát már csak az érdekl az embereket, hogy mit mondott a Rigó miniszterelőőknek?

N.m. Ennyire még nem üli orgiáit a próza. A közönség nem változott meg, a szívek még most is megolvadnak, megmártogatva a képzeletbeli alakok bánatában, örömeiben, de a helyzet változott meg gyökeresen.

A lapokat, nem egészben írók csinálják mint Kemény Zsigmondék, Pomperyék korában: többé-kevésbé üzlet a mai lap már nemés nem kulturális faktor, mint azelőtt volt. Ami író van is a lapnál, az már beszagolt a politikába s ezzel vége. Ha a borotvát a foghagyma gerezdjen keresztül huzzuk, azal többé soha sem lehet borotválni. Riporterek, üzletemberek, közigazdák csinálják a lapokat, író csak annyi van, mint ahogy minden háznál meghagynak egy-két házimacsskát is, ami ezenkívül macska van, az a vízbe fojtendő.

De a megmaradt írók sem irnak a többi írókról, a figulus figulum odit elvénélfogva. A szatócsok szükkeblü taktikája. A „fekete kutya” nem figyelmeztetheti a „fehér elefánt” füszerere az olvasót, mert ő maga is füszeres, inkább beszél hát norinbergi árukról, ami se az egyiket, se a másikat nem érdekl. Így ment ez lassan-lassan vicem pro vice. Itt Péteréket hallgatják agyon, ott Pálékat, míg végre annyira jutott

Egyházkerületi közgyűlés.

— Második nap. —

nov. 25.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület reggel 9 órakor folytatta a tegnapi napon megszakított közgyűlését Kiss Áron püspök és gróf Dégenfeld József főgondnok elnöke alatt.

Az egész egyházkerületi közgyűlés legfontosabb tárgya a debreczeni egyetem ügye ma került tárgyalás alá.

A közgyűlés lefolyásáról tudósítunk a következőkben számol be:

Főiskolai ügyek.

A mai közgyűlésen előbb a tegnapi jegyzőkönyvet hitelesítették, majd a főiskola új tanára Dr. Szabó Márton tette le a hivatalos esküt az egyházkerület színe előtt.

A fiatal jeles tanár ezután igen szép, lelkes hangú beszédében mondott köszönetet a bizalomért.

Ezután a főiskolai igazgató tanács tagjait választották meg az 1904 évtől 1910-ig tartó új ciklusra. A közgyűlés kimondta, hogy továbbra is az eddigi igazgató tanács tagjait választja meg. A tanács elnökei továbbra is Dégenfeld József gróf és Kiss Áron lesznek.

Az igazgató tanács jelenti, hogy a Karsa féle tanszékre a pályázati hirdetés szövegevel elkészült. Pályázat hirdetik 4000 korona évi fizetéssel 5 évenkénti 200 korona korpóttel és 800 korona lakpénzzel. Pályázati hirdetmények 1904 évi márczius 20-ig adandók be a debreczeni ev. ref. püspöki hivatalhoz.

Az egyetem ügye.

A két napos közgyűlés legfontosabb tárgya következett ezután tárgyalás alá, a debreczeni főiskola egyetemre fejlesztésének ügye.

A debreczeni egyetemre vonatkozólag a kiegészített akadémiai albizottság terjedelmes javaslatot készített, melynek főbb adatait itt közöljük.

Mi a teljes tanárképzővel ellátott deb-

reczeni egyetem felállítását sürgetjük s e célból fokozottan:

a) a rendelkezés alatti alapítványoknak megfelelőleg 3., illetve 4 új tanszéknek létesítését;

b) a testvér egyházkerület, a másik protestáns felekezet támogatásával az egyetemes konvent és a zsinat úján és a közczélra igénybe veit s az 1848: XX. t. cikk és a felekezetek viszonyosságát szabályozó 1868: LIII. t. cikk szerinti részükre járó állami segély alapján egy, a tanárképzővel kapcsolatos tudományos egyetem megvalósítását kérjük.

Teljes tisztelettel javasoljuk tehát:

a) hogy a debreczeni egyetem érdekében megindult, de megakadt agitácionalis és gyűjtési mozgalmak és munkálatok újból felvéssenek és a mozgalom vezetésére egy külön központi egyetemi bizottság alakíttassék;

b) 1. hogy a helyzet feltárással a debreczeni ref. tanárképző és egyetem felállítása céljából a konvent utján a többi egyházkerület és a testvér prot. felekezet és Debreczen városa megkerestessenek; 2. hogy a kerület a konvent utján az összeülő zsinatra a debreczeni prot. egyetem érdekében munkálatot készítsen;

c) hogy a tanárképző és egyetem céljára a tiszántuli egyházkerület maga is tanszék alapítványt létesítsen;

d) hogy akadémiánkon az ezelőtt is működött tanszék kárpótlására 3 u. bölcsészeti- s egy újabb theologiai tanszék mielőbb szerveztessék s ezáltal a kerület a cél felé a kezdeményező lépést megtegyje, a fontos ügy megvalósítására újabb lökést adjon, Debreczen igényét és törekvéseit a létesítendő harmadik egyetemre bejelentse és biztosítsa; a meglévő anyagi erő kimutatását a gazdasági tanácstól bekívánván.

Ajanljuk tiszteletteljes előterjesztésünket a főtiszteletű és méltóságos egyházkerület felé és kérjük annak vezetőit, hogy e nagy fontosságú mozgalmat felkarolva, annak megvalósításával a nemzeti- és protestáns ügynek kívánt sikert s ma-

guknak hervadhatatlan érdemeket szerezzenek.

Ezt a véleményt a főiskola igazgató tanácsa ajánlja — a közgyűlésnek elfogadásra.

A tárgyhöz elsőnek Erőss Lajos tanár szól hozzá, majd Dégenfeld József ajánlja elfogadásra az akadémiai albizottság javaslatának elfogadását.

A közgyűlés egyhangulag elfogadja a fentebb közölt javaslatot, Erőss Lajos tanár indítványára pedig megpótolja azzal, hogy egyházmegyénként az egész egyházkerületben egyetemi bizottságok alakuljanak, ezen felül Debreczenben és Hajdúmegyében a központi bizottságon kívül külön bizottságok. Ezen bizottságok tagjai vallás külömbőség nélkül választandók. A bizottságok a központi összeköttetésben állanak. Debreczen város és a debreczeni egyházak vezető-éi felhívandók, hogy az általuk az egyetem céljaira megajánlott alapítványi összegeket biztosítsák, illetve készítsenek arról okleveleket.

A központi egyetemi bizottságot a közgyűlés a következők alakította meg. Elnök Kiss Áron püspök, Dégenfeld József gróf főgondnok, tagjai pedig Erőss Lajos, Hájnal István dr., Horthy István, Kiss Albert, Kovács József, Mark Endre, Puky Gyula, Sás Béla, Simonffy Imre, Somogyi Pál, Selez György, Széll Kálmán, Tiszta István gróf, Zsigmond Sándor.

Ez a bizottság már a közelben megindítja az érdemlegesebb mozgalmat a debreczeni egyetem ügyében.

(Egyéb ügyek.)

Ezután K. Kiss József nyugdíjaztási ügyet tárgyaltak. K. Kiss József kiváló érdemeit, a melyet a közoktatás terén közelebbről mint a debreczeni főiskola fizika tanára és szertárőre is szerzett, jegyzőkönyvileg megörökítették rendeltel a közgyűlés.

Ugyancsak hosszan méltatja az igazgató tanács javaslatában az elhunyt Kovács Lajos volt debreczeni tanítóképezdei igazgató érdemeit. Szintén jegyzőkönyvileg örökítette meg emlékét s nevére alapítványt tesznek.

Az elhunyt utódjaul, mint igazgatót Orosz István tanítóképezdei rendes tanárt választották meg 6 évre, a mit a közgyűlés tudomásul vett.

A Kovács Lajos által megüresedett tanszékre majd a tavasszal pályázatot hirdetnek. Ezután elhatározta a közgyűlés, hogy a muzeumi szertart, — addig is mig az általános rendezés életbe lép, — fokozatosan rendeztesse a muzeumi bizottság az újabb gyűjteményekről katalógusokat készíttessen stb.

(A tanítóképezde köréből.)

Élénk megvitatás tárgyát kepezte az, hogy majdnem 60 százalékkal esett a tanítóképezde elsőosztályában tanulók száma. Ennek oka az, hogy az igazgatóság korlátozott számban vett fel tanulókat.

Erőss Lajos ezt, a numerus klauszus alkalmazását veszedelmesnek tartja. Nem fogunk tanítókat adhatni még a saját kerületünknek sem.

Dégenfeld József: Az egyházkerület tavaszi közgyűlése úgy határozott, hogy az első osztályban nem állítunk fel párhuzamos osztályokat. Ezért kellett az idén a tanulók számát korlátozni. A jövő tanévben majd az első osztályban megint párhuzamos osztályokat fognak felállítani s akkor lehet majd több tanulót felvenni.

Orosz István tanítóképezdei igazgató nem tartja szükségesnek a párhuzamos

az irodalom, hogy hasonlóan egy teljesen elhagyott, bozóttal, dudván benőtt kerthez, aminek a kerítései bedőltek, szabadon jöhetnek, mehetnek benne. Imitt-amott megnyílnak egy-két szép virág, eitarva, szinte láthatatlanná téve a burján alatt, egyikhez, másikhoz a vezető ut szarva. Nem ültet, nem gyomlál, nem öntöz, nem nyeseget ott senki. Kritika nincs, elismerés nincs, csak a nagy nemesség honol köröskörül.

Természetesen a szecsessió az uralkodó planéta. A különös van divatban, nem a szép. Kificzomodott eszű alakok pervers érzésekkel. Az igaznak a helyére is a különös lép, ibolya-szinű szantóföldök és a hupikék levelek a fákon. Az emberek lába a vállapoczkájukból kezdődik. A régi rend megfordulása, majdnem a gyerekvers szerint:

Benéztem az ajtón,
Bementem az ablakon,
Szoba volt az asztalon,
Székek ültek urakon.

Amelyik szem így lát, az a modern szem. Az ilyen szem fölviszi a fej értékét is. Az olyan fej, amelyikben ilyen szom van nagy koponya.

Egyébb ezenkívül nem szükséges, se fantázia, se megfigyelés, se humor, se poézis. Hiszen jó, ha éppen megvan, de nem szükséges. Még helyesírás se kell; majd kijavítja a korrektor. Sőt, magyarul sem kell tudni jól, csak inkább különösen, csak ép-

pen úgy, ahogy a lipótvárosi negyedben beszélnek.

Igy esik meg aztán az a furcsaság, hogy amíg a nemzet abban erőlködik, hogy a magyar nyelvet a hadseregbe is bevitse, a magyar nyelv fogja magát és az irodalomból is kezd kiköltözni.

Vagy legalább is egyre kopottabb, szintelenebb, ősi formái átválnak, zamatja vész a germanizmusok nyüge alatt, fönseges plasztikája összehuppan, a szófűzés elandalító muzsikája szétesik, a törülmetszett cirádák, ékességek leválnak róla, szóval vedlik, mint a medvebőr, ha nem a medve viseli. . . Felnyitok egy könyvet s azt olvasom benne, hogy egy lopót fogtak el a rendőrök. Én hébert értek a lopó alatt, az író tolvajt. Leteszem hosszankodva. Ez az ur nem tud magyarul. Egy másik könyvbe mélyedtek el. Ez se külön, egy hajjal se az előbbtől. Azaz egy hajszálnyt kellett volna mondanom, de a könyvben „hajjal” van, tehát ez az ur se tud magyarul.

Hat biz ez keserű dolog s csak az az egy vigasztaló dolog még, hogy a nép nem olvas nálunk könyveket. A népnél tehát mégis megmaradhat a magyar nyelv friss pompájában, lilium tisztaságában, teljes édességében jobb időkre és egy szép napon diadalmasan visszavihetjük újra az irodalomba, ha majd a magyar kritika erősebb lesz — és talán egyszer a hadseregbe is, ha majd a magyar király gyengébb lesz.

lyok felállítását. Most már kevesebb tanító kaphat kenyeret, mint eddig részben a nő nevelő intézetek miatt is. Különben is egy osztályban 50 növendéket tanítanak pedig egy osztályban a törvény szerint csak 30-at lehetne tanítani.

Sulyok István lelkes beszédet tart a mellett, hogy gyermekeinket a saját intézetünkben nevelt tanítók tanítsák. Szerinte a tanítóképezde első osztályában a parallel osztályokat állandósítani kell.

Bartha Béla bizonyítja, hogy milyen óriási terhet ró a főiskola pénztárára a parallel osztályok felállítására s hogy másképen nem járhatunk el, mint a hogy eddig eljártunk.

A közgyűlés függőben hagyja a kérdés elintézését, a szerint oldja majd meg a mint a jelentkezők szerint egyes, vagy kettős osztályokat kell felállítani.

(A főiskola építkezés államsegélye.)

Végül elhatározta a közgyűlés, hogy az ez évi december 8-án tartandó konventi kiküldött bizottság tagjait megbizsarra nézve, hogy az új kultuszminiszterrel folytassanak tanácskozásokat s kérjék fel, miszerint küldjön ki egy miniszteri szakértőt Debreczenbe, aki azután az igazgató tanács tagjaival érintkezésbe lépve javaslatot tenne, vajjon miképen lehetne a főiskola építkezési államsegélyének kérdését megoldani.

A közgyűlést holnap folytatják.

Protestáns estély. A protestáns estély műsorának tegnap volt a főpróbája, amikor is különösen föltűnést keltett a Podolszky Margit kisasszony hegedűjátéka. De a gazdag, tartalmas műsor egyébként is sok élvezetelt nyújt. Az estély igen fényesnek, sikerültnek ígérkezik.

A főiskolai gyorsíró kör ma délután rendkívüli választmányi gyűlést és utána rendkívüli közgyűlést tart, melyen az Egvetemi Gyorsíró Kör alakuló gyűlésére és az országos gyorsíró egyesület őszi írásversenyére küldenek ki tagokat.

A hittanszaki önképző társulat ma délután rendkívüli közgyűlést tart, melyen a december 13-iki nagyszabású protestáns estély kerüli megbeszélés alá. Erre a protestáns estélyre a budapesti református egyetemi ifjak „Bethlen Gábor” köre 50 taggal jön városunkba. A vendégek elszállásolásáról helyi bizottság fog gondoskodni.

NAPI HIREK.

Kirabolt uriasszony.

— Vakmerő támadás az ispotály laponon. —
nov. 25.

Tegnap, kedden este 6 és 7 óra között vakmerő rablótámadás történt a vasúti indóház közvetlen közelében fekvő ispotály laponon. A vakmerő rablótámadás a rendőrségen nagy izgalmat keltett, mert azóta, mikor a hurkos világ járta Debreczenben, hasonló eset nem fordult elő és épen ezért a rendőrség nagy buzgalommal látott hozzá, hogy az ösmeretlen rablókat kinyomozza és elfogja.

A rablótámadás áldozata egy budapesti uriasszony, Szücs Jánosné. Tegnap este a

gyorsvonattal érkezett Debreczenbe avégből, hogy a Vargakert 10. sz. szőlőjét megnézze.

A gyorsvonat 6 óra 26 perczkor érkezett meg és Szücs Jánosné a vasúttól egyenesen a szőlőjébe akart menni. Utja az ispotály laponon vitt keresztül. A magános, elhagvatott, sötét területen alig haladt pár lépést, mikor egyszerre csak két ösmeretlen ember állotta utját.

Az uriasszony a rémülettől szólni sem tudott. A két támadó pillanat alatt földre teperte az asszonyt. Egyik kezét fogta le és rátérdelt, a másik ezalatt, hogy segítségért ne kiálthasson, a földön fekvő asszony száját sárral betömte.

A rablók így biztonságban érezvén magukat, hozzáfoghattak gonosz tervükhöz.

Az uriasszony emberfeletti erővel küzdött megtámadóival, de hasztalanul. Kiáltani nem birt, más különben pedig tehetetlen volt a két rablóval szemben.

A rablók elvették az asszony felöltőjét, de ezzel nem érték be, letépték a blouzát, szoknyáját és elrabolták ékszereit, melyben 143 korona készpénz volt.

A kétségbeesett uriasszony a rablók menekülése után azon mód, hiányos ruházatban a rendőrségre sietett, hol a rémülettől kétségbeesve beszélt el szomorú esetét.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított, hogy a vakmerő rablókat kinyomozza.

A budapesti Bethlen Gábor kör Debreczenben.

— Nagyszabású protestáns-estély. —

nov. 25.

A hittanszaki önképző társulat fényes protestáns estélyt szándékozik rendezni városunkban az Arany Bika dísztermében a jövő hó, decz. 13-án a budapesti Bethlen Gábor kör bevonásával. Ez estély, melyre Budapestről mintegy 60-an rándólnak le protestáns ifjak és hölgyek előre láthatólag a legmagasabb igényeket is ki fogja elégíteni s ama magasztos célt, melvet a H. Ö. T. a protestáns estélyek tartásával maga elé tűzött: a protestáns öntudat élesztését nagyban előfoglalja segíteni a már oly nagy tekintélyt kivívott budapesti B. G. kör tagjainak közreműködése s városunkban való megjelenése.

A H. Ö. Társulat erkölcsi kötelességének tartja e kedves vendégeket szívesen látni, ellátásukról, szórakoztatásukról gondoskodni, a mennyire azt, mint testület teheti, de persze ezt csakis a város közönségének, az ügy iránt érdeklődők szíves közreműködésével képes megtenni.

A társulat tegnap, azaz kedden tartott rendkívüli közgyűlésében egy rendező bizottságot alakítottak magok között, melynek fő kötelessége lesz a vendég-ifjak fogadása s elszállásolása.

E bizottság legközelebb hirlapilag is, de személyesen is eljárva föl fogja kérni városunk polgárait, tisztelt családjait, hogy segédkezet nyujtva az ifjuságnak ez estély rendezésében, amennyire tőlük telik, az érkezendő ifju protestáns vendégek számára szállást s egy napi ellátást adni szíveskedjenek.

A vendégek szombaton 12 én érkeznek. Másnap d. e. ünnepélyt rendeznek a Csonkai s Gályarabok szobránál d. u. 5 óra-

kor lesz a nagyszabású Estély, utána tarasvacsora s másnap, azaz hétfőn reggel indulnak vissza Pestre.

Hisszük, hogy e nemes város, mely a szépet s a jóért mindig tudott lelkesülni s áldozni s különösen a szép és jóért való küzdelemben ifjainkat mindig szeretettel támogatta ez alkalommal sem tagadja meg támogatását és az ünnepély rendezésében szíveségének önként való felajánlásával hatatos részt kér magának.

Ki lesz a főispán.

Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város főispáni székébe még most sincs utód. A kombinációk tág teret nyujtanak az utódok személyére nézve, de biztosat senki sem tud. Az utóbbi napok legkomolyabb jelöltje a Puky Gyula örökébe Fráter Barna derecskei főszolgabíró volt. Tegnapelőtt hétfőn Tisza István távirati meghívására másodizben járt Fráter Barna a belügyminiszternél. Hétfői találkozásuk alkalmával újabb két napi gondolkozási időt adott Tisza István Fráter Barnának, kérve, — hogy fogadja el a főispáni méltóságot. Fráter Barna mint a legilletékesebb helyről értesülünk, már tegnap délután határozott és pedig oly irányban, hogy semmi körülmények között nem fogadja el a főispánságot és erről értesítette is már Tisza István grófot. Most, hogy ezt Fráter Barna, aki tenap óta Debreczenben időzik, több meghitt barátjának is értésére adta, újból megindult a kombináció, ki lesz hát a főispán? Biztosat senki sem tud és Tisza Istvánnak is fejtörést okoz, hogy kit küldjön Debreczenbe, mert nem igen akad vállalkozó még meghitt barátai között sem, aki az ő óhajának megfelelően a főispáni székben törvénytelenégeket kövessen el. Így tehát még napokig, esetleg tovább is bizonytalanságban lesznek azok, kik várva várják az új főispánt.

A közgyűlés tárgyainak hitelesítése.

A holnap délután tartandó városi közgyűlés tárgyainak tanácsi javaslatait ma délután 4 órakor tartandó teljes tanácsülésen hitelesítik. A közgyűlésen Kovács József polgármester elnököl.

Egy földbirtokos hirtelen halála.

Több tekintélyes debreczeni uri családot borított gyászba az a váratlan és hirtelen haláleset, mely az éjjel Sámsonban egy derék, közbecsülésben álló földbirtokos életét oltotta ki. A tragikus halállal kimúlt földbirtokos Budaházy Szilárd. Tegnap délután viruló egészséggel még Debreczenben járt. Este hazatért Sámsonba, hozzátartozóihoz. Fél óra mulva hirtelen rosszul lett, szivgörcsöt kapott. Az előhívott orvosi segítség

HRABÉCZY ANTAL

tehérnemü gőzmosó és vasaló intézete

MEGNYILT Széchenyi-utca 42-ik sz. a.

ntán jobban érezte magát, egy cigarettát elszívott, majd ismét szivgörcs vette elő és pár pillanat múlva kiszorodott. A 33 éves földbirtokos halála általános és mély részvétet keltett Debreczenben, hol kiterjedt rokonsága a Budaházy, Nánássy, Oláh családok és sok jó ismerőse gyászolja. A váratlan halálesetről az elhunyt családja a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Budaházy Gyuláné és gyermekei Anna férjével Szőőr Antallal, György, Klára, Jolán és Sára, ugyszint a számos rokonság nevében bánatos szívvel jelentjük a felejtetetlen jó fiu, testvér és sógor Budaházy Szilárdnak élete 33 dik évében, folyó évi november hó 24 ikén, éjjel, rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 26-án, délután 2 órakor fognak, az ev. ref. egyház szertartása szerint, a háznál tartandó rövid ima után, a hajdusámsoni sírkertben örök nyugalomra létezni. Hajdusámson, 1908. november hó 25-én. Áldás és béke lengjen drága hamvai felett! A temetést Gebauer K. temetkezési intézete rendezi.

A légszeszgyár jövedelme.

Három éve lesz januárban, hogy a város a légszeszvilágítást házikezelésbe átvette. Ezalatt a három év alatt a légszeszgyár nagyarányu fejlődést mutathat fel. Évről évre nagyobb jövedelme van a gázgyárnak. A múlt évben mintegy 78,000 korona jövedelme volt a gázgyárnak, az idén előreláthatólag a jövedelem eléri a 90000 koronát. Emellett, hogy a jövedelem és a magánbevezetés folyton növekszik, az utcai világítást is fejlesztik, mert a jövedelmet az alapzabályok értelmében az utcai világítás fejlesztésére fordítják.

Eljegyzések.

Özv. Mauer Ottóné Huttfleisz Katalin bájós leányát Blankát tegnap jegyezte el Neubauer Sándor, az O ztrák Magyar Bank máramaroszigeti fiók intézetének főnöke. Czegléd Gyula, a Korona takarékszövetkezet pénztárnoka eljegyezte Paczelt Mariska kisasszonyt, Paczelt János műkertész kedves leányát. Balogh Ferencz kereskedő e hó 22-én tartotta eljegyzését szükebb családi körben Tassy Károly helybeli lakos szeretetreméltó leányával Kornéliával.

Öngyilkos gazda.

Hajduböszörményben tegnap ösmeretlen okból felakasztotta magát Varga Sándor jómódú gazda. Első pillanatban azt hitték büntény forog fenn, de a vizsgálat kiderítette, hogy Varga öngyilkosságot követett el.

Siremlék leleplezés.

Néhai Szabó János esperes szomorú halálának esztendeje épen tegnap volt. A tragikus vég mindenkit megdöbbentett, ma pedig mindenkinek szívét keserűséggel tölti el. A békésbányai ref. egyházmegye, melynek esperese volt az elhunyt, közadakozásból díszes siremléket emelt Szabó Jánosnak a Kossuth-utcai temetőben. Ez emlékleleplezési gyászünnepélye tegnap délután négy órakor volt. Az ünnepen az egyházkerületi közgyűlés illusztris tagjai, a gyászoló család, Szabó Kálmán kamarai elnök, ki az elhunytak testvére volt és a békésbányai egyházmegyenek küldöttsége voltak jelen. A főiskolai énekkar gyásznéke után Dembi Lajos esperes, az elhunyt utóda mondott mélyen megható alkalmi imát s kántus gyásznékei között Garzó Gyula

lelkész, tanácsbíró tartott magas szárnyalásu, szívekhez szóló alkalmi beszédet. A kegyeletos ünnepély öt óra előtt ért véget.

A szatmári választás.

Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert tegnap nagy küzdelem után újra megválasztották Szatmár képviselőjévé. Ellenfele, Uray Géza ügyvéd, a függetlenségi párt jelöltje erős párttal rendelkezett, a mely nagyon megnehezítette a szabadelvű part jelöltjének győzelmét. Végre is Hieronymi Károly 688 szavazattal győzött Uray Gézának 684 szavazata ellenében. Szatmár másfélezer választó polgára közül tehát 1322 választó szavazott. A választás eredményének kihirdetése után tüntetés volt, a melynek folyamán több házban és különösen a kormánypártiak tanyájában sok kár esett és sebesülés történt.

A doktor ur.

Egy debreczeni ügyvéddel történt az a'bbi eset egyik közeli faluban, hová valami peres ügyben utazott le. Az ügyvédnek rendkívül bizalmat keltő külseje van s így történt azután, hogy a plébánosnál lévén látogatóban, a béreseknak igen tetszett a pesti ur s feltűnt nekik, hogy azt az urat a káplán urak per „doktor ur“ titulálják. No — gondolta az egyik magában — ez bizonyosan valami híres orvos, mert elegáns kilti van rajta és amint a „doktor“ vendégszobájába tért, egyenesen utánna tartott.

— Doktor ur! nézze csak, ha itt nyomkodom a vékonyomat, hát fáj.

— Hát ne nyomkodja!

— De ha nem nyomkodom is fájam!

— Az már öreg hiba!

— Nem nézné meg?

— Nem vagyok rá kíváncsi!

— De én szeretném megmutatni!

— No ha éppen azt gondolja, hogy az hasznal, hát mutassa meg.

Megmutatja és kéri nyomban:

— Kérem írjon róla valami receptet!

— Jaj barátom én azt nem tudok írni, nem arról vagyok én doktor.

— Ahá! — volt a válasz — most látom csak, hogy én rossz helyen járok; Hiszen akkor maga nem doktor, hanem csak olyan felcsér! . . .

T á v i r a t o k.

A képviselőház ülése.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, nov. 21.

A képviselőház mai ülésein megválasztották a ház alelnökét. Nagy szótöbbséggel báró Feiltsch Artur lett a ház alelnöke. Ezután Benedek János napitend előtt szová tette a szatmári választáson tapasztalt visszaéléseket, a hol tudvalevőleg Hieronymi kortesei pénzzel vesztgettek s a hivatalos erőszaknak is nagy tért engedtek.

Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy esetleges visszaélések megtorlására meg van a kellő ut. Ha a vizsgálat konstatálja a visszaéléseket, akkor szigorú eljárást helyez kilátásba. Hieronymi Károly miniszter szintén megnyuagtatólag válaszol.

Ezután hozzákezdnek az ujonczjavaslat tárgyaláshoz, melyhez Mukics

Simon szól hozzá s végig kibeszéli az ülést.

Parallel ülések a Házban.

Budapest, nov. 25.

A folyosókon élénk megbeszélés tárgyát képezte az a hír, hogy Tisza István miniszterelnök holnap beterieszti a párhuzamos ülésekre vonatkozó javaslatát. A nemzeti pártiak azt remélik hogy Tiszának sikerül az obstrukció erejét megtörni. Ha a párhuzamos üléseket behozzák azt hiszik, hogy az ujonczjavaslat gyorsan törvényerőre emel kedik.

Ha Tisza ezzel sem tudja az obstrukciót megtörni, még egy terve van, a melyet azonban nem árul el. (Ebből az gyanítható hogy ez a terve is a törvénytelen erőszakon alapul.)

Az ugrai választás.

Ugra, nov. 25.

Ugrán ma reggel kezdődött a választás. Reggel 9 órakor szabályszerűen kéri a Tisza István gróf és ellenjelöltje Stockker József ügyvéd jelölését.

A szociálisták azonban elkéstek a jelöléssel s a választási elnök jelölésüket nem fogadta el.

Ezért a szociálisták elhatározták, hogy az ellenzék jelöltjére adják le szavazatukat.

A választás rendben indul meg de később a választási mozgalom hullámai mind nagyobb mérveket öltenek.

Délután 1 órakor Tisza Istvának mindössze 98 szavazattöbbsége van.

Rablótámadás egy szegedi táblabíró ellen.

nov. 25.

Fölbátorító rablómerénylet történt tegnapelőtt este Szeged város kel'ös közepén, ahol ugyszólván a legnagyobb forgalom uralkodik nappal. Két csavargó megtámadott egy szegedi táblabírót, aki a feleségével a színházból igyekezett hazafelé.

A gaz támadás annál megdöbbentőbb, mert a városházának közvetlen közelében történt, ott, a hol rendőrségi posztoknak kellett volna a felügyeletet gyakorolni. Az őrszem azonban sehol sem volt látható és így történt meg az, hogy két védtelen embert du ván, rablók módjára támadtak meg az éjszaka fekete lovagjai.

Tegnapelőtt este Veress Károly bíró é a felesége elmentek a színházba. Előada után, fél 11 körül, Vadasz-utca 5. szám alatt lévő lakásukhoz igyekeztek. Utjuk a Kossuth Lajos-sugaruton lévő ártézi kut mellett vezetett el. Nyugodtan beszélgetve mentek egymás mellett, amikor, mintha csak a földből kerültek volna elő, a kut mellől két rongyos ruhaju alak ugrott eléjük. Az egyik az urnót tetleg inzultálta, mire Veressné hátratántorodott. Ezt látva a két merénylő, a táblabíró ellen fordult. Az egyik le akarta fogni a kezét, a másik pedig a téli kabátját igyekezett lehuzni róla.

Amint az urnó első ijedségéből magához tért s látta, hogy a férjével miképpen akarnak elbánni a csavargók, kétségbeesetten kiáltozni kezdett:

— Segítség! Rablók, gyilkosok!

Az egyik támadó éppen megfordult, hogy elhallgattassa a segélyért kiáltó ur-hölgyet, amikor megnyílt melletünk a Korona kávéház ajtaja. Veresné újra kiáltozni kezdett, mire a csavargók, hogy a kávéházból kitóduló embereket megtéveszték, ezt kiabálták:

— Miért nem fizeti ki az ur a fuvarért járó pénzünket! Fizesse ki a fuvardíjat!

A táblabíró erre az emberek felé fordulva, hangosan mondta:

— Ne higgyék uraim! Megtámadtak ki akartak bennünket rabolni.

A kávéház előtt állók erre megindultak, hogy kiszabadítsák Veresnéket szorongatott helyzetükből. Amint ezt meglátták a csavargók, hirtelen kerekelt oldottak és eltűntek az éj homályában.

A kivételes adók rendezése.

nov. 25.

(Helyt adunk e cikkeknek, mely Fauszt Elek humánus ténykedéseit sorolja fel, de egyidejűleg megjegyezzük, hogy Fauszt Elek az, aki minden lehetőséget elkövet arra nézve, hogy Debreczenben behozza az általános házbéradót. Most pedig a kiskereskedők körében keltett általános megdöbbenést a pénzügyigazgatónak azo ténykedése, hogy az amugy is sokféleadóval megterhelt kis trafikok lözsdébérét akarja rendkívüli módon felemelni. It is humanitást kérünk. Elégé meg vannak azok terhelve amugy is és többet nem bírnak el.)

Fiskalis világot élünk. A pénzügyi kormányzat három szükséges dolgot ismer: pénzt, pénzt és harmadszor is pénzt. Azért nincs pénzügyi hivatalnok, aki ne törné fejét valami új adó nem feltalálásán. Azonban nem hanyagolják el a régiak érvényesítését sem. Igyekeznek azokat — mikor nincs exlex — tüzzel-vassal behajtani. Foly az adóbekebelezés a viskókra; vigan pereg a dob; bandukol előre s hatra a kifosztott családok tömege. De se baj. Mert az állam kincstárban milliárdok hevernek. Lehet új agyukat gyartani, a katonai létszámot emelni, hogy a német császár bősületét el ne veszítsük.

Ebben az embertelen hajszában jól esik, ha az elkodvetlenedett lélek valami nyugvó pontra talál; ha látja, hogy a kincstár érdekei mellett a nyomorult adózó nép joga, léteérdeke is figyelembe vétetés.

Jól esik nekem ramutatni, hogy e részben a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság főnöke Faust Elek minden elfogulatlan ember elismerésére érdemessé tette magát.

Tapasztalati dolog, hogy a foglalkozás és környezet hatása az egyén lelkületére s jellemére gyakran atalakító hatással van. A családi körökön kívül élő, a csatak verziava arjai között forogó harcra készült és durva a jólét oden henyelő kejező világi ravasz és gyáva. A leginkább mivelletlen emberekké s azok kihágásával foglalkozó rendőri közeg erőszakos és nyers, a hivatalból vadakat gyartani kénytelen ügyész gyanakvó, a minden körülmények között pert nyerni akaró ügyvéd makacs és akadémikus; a lelkiismeretes bíró scrupulosus; a valódi pénzügyi ember, — kinek ideálja az államkincstár tömése érzéketlen és kutató stb. stb. Olyan pénzügyi ember, a kihívása körében szigorú és pontos s mégis van érző szíve igazán ritka, hogy a kis existentián segítsen. Erre nézve elég bizonyosság az, hogy rövid itt léte alatt Hajduvármegye községekben kivételes adórendezés útján ez ideig 24.775 korona adó törlesztést hozta javaslatba.

A kivételes adórendezés terén valóságos uttörő munkát végzett.

E működését Torontálvármegyében kezdette.

A torontáli adórendezés több szakkér-

dést felöltött és az adóreform céljaira sok becses anyagot szolgáltatott, de az adókezelés körül is sok és nagy mérvű visszaélést derített föl.

Hajduvármegyébe neveztetvén ki, munkáját itt is csakhamar megkezdte. Így került a sor Hajduhadházra.

Hajduhadház község egyes lakosai javára a kivételes adórendezés folytán leiratott:

a) a kisebb existenciák ingatlan vagyónának megmenthetése céljából rész törlesztéként 7391 k. 18 f.

b) elévülés és behajthatatlanság folytán 10277 k. 80 f.

c) a csekélyebb értékű ingatlan vagyónyonnal bírók javára, nehogy földön futókka valjanak, a több évről felszaporodott egész hátralékaikat dologi végrehajtás mellőzésevel töröltette. Ennek összege 1545 k. 37 f., vagyis Hadházon levéttett összesen 19214 k. 35 f.

A c) kategóriába sorozható adózók tartozásai a helyszíni ellenőrzések alkalmából fokozatosan rendeztetnek így.

d) Debreczen városhoz tartozó „Olajütő” és téglatelepen; lakók javára leiratott 2.562 k. 07

e) Balmazújvároson a „Semsey féle” vizborította gödrös teleken épült házak tulajdonosai javára 1135 k. 67 fill.

f) Vámos Pércs szegény sorsu házasszellerei javára 1100 k. 48 fill.

g) Tetétlen szegény sorsu házasszellerei javára 518 k. 11 fill.

h) Egyek szegény sorsu házasszellerei javára 244 k. 72 fill.

Eddig tehát a megye területén: 24.775 k. 40 fill.

i) Hajdu-dorogon most van folyamatban a rendezés. A múlt hóban, a helyszínen tartott ez irányban szemlélt.

k) Hajdu-szoboszián a folyamatban levő leszámolás befejezésével az előírásnélküli elévült hátralékok rendezése folytán szinten jelentékenyebb összeg leírása varható.

Faust Elek ugyan szigorú és például ember hivatalában a rendtelenségnek ellensége, a vétségnek megtorlója, de barátja a munkának és szorgalomnak s ha köteles figyelmezzel van is a kincstár érdekeire, van szíve az iránt is, hogy a szegény földhöz ragadt embereken segítsen, s e tekintetben elmegyjen egész addig, a módig törvénysértés nélkül emenni lehet; vagyis nem csupán a kincstár érdekeire van tekintettel nemcsak a visszaéléseket ostromozza, hanem a törvény minden nuanceját, felhasználja a ra,

Vegyes hírek.

* **Elfogott kasszarablók.** E hó 19 en éjjeli fel 10 órakor történt, hogy az oraviczi csendőrőrsvezető csak úgy oldalfegyveresen az ottani adóhivatal körül sétált. Egy gyanus alakot vett észre, kit megkérdezett, mit leskelődik ott. Az alak el akart ugrani, de a markos csendőr egy pillanat alatt megragadta. Majdnem vesztére. Mert a gazember erőre felülmulta a csendőrt s úgy vágta földhöz, hogy csakugy nyekkent. E közben az ismeretlen kiántva revolverét, a csendőrré lőtt. Szerencsére nem talált. Mindezek közepette a csendőr oly erővel fog a az ismeretlent, hogy az karjaiból nem szabadulhatott ki s a lővés zajára elősiető éjjeli őrség úgy fogta el, a mint a csendőrré térdelve, de az által fogva dulakodtak. Bevitték a község házához, a csendőr pedig az éjjeli őrkkel lesbe állva várta, hogy mi lesz a folytatás. Ugy éjjel tájban

több ismeretlen alak tűnt fel az adóhivatal táján, kik közül hármat sikerült elfogni, de kettő megugrott. A betörők többször lőttek a csendőrré és az éjjeli őrkre. Az elfogottak az adóhivatalba akartak betörni s a betöréshez szükséges összes felszerelvényeket (kasszafurókat, álkulcsok stb.) meglátták.

* **Paraszt bosszu.** Román Szt. Mihályon tragikus módon végződött egy korezmai mulatság. A mulatozók közt volt Prodán Mojsze is, a ki éjjel után hazatért. Egy lővés dördölt el a sötét éjben és Prodán halva rogyott össze. A tettest nyomozza a csendőrség. Prodán három gyermeket hagyott hátra.

* **Két nőgyilkosság.** Veres Mihály 19 éves suhancz Berettyóújfaluban követett el eddig még ismeretlen módon öngyilkosságot. — A másik öngyilkos Glicze Janos 28 éves legény, ki Dusesden egy revolverrel fölbította magát. Mindkét öngyilkos meghalt. Végzetes tettük oka szerelmi bánat. Az ügyesség a vizsgálat megejtésével a b.-újfalusi és a vaskóhi járásbírószágot bizta meg.

* **Rossz bánásmód miatt a halálba.** Haladokolva szállítottak be tegnap délelőtt a biharmegyei közpórházba egy szegény aszszonyt. Marólugot ivott s mint mondta a rossz bánásmód miatt akart a halál karjai közé menekülni. Fodor Imréné a szerencsétlen aszszony neve, akit az ura rossz bánásmódjával, brutalitásával a halálba kergetett. Előző este nagyon összeveszték az urával s a magáról teljesen meglefedkezett ember a feleségét meg is verte. Az aszszony annyira szívére vette ezt, hogy négy krajczarért marólugot vásárolt, feloldotta és megitta. Iszonyu görcsökben fetrengett az ágyán mire észrevettek, hogy öngyilkosságot követett el.

* **Öngyilkos gyermekleány.** Egy szép, tizenegy esztendő leányka dobta el magát tegnap Aradon a életet. Rottáriu Emilia, egy aradi mesteraszszony gyermeke volt s még zsenge korában Demmelbauer Ferencz, Erzsébet utca 13. szám alatt lakó, jómódu hentes és mézszáros fogadta örökbe. Gyámszülei nagyon szerették a szép, ügyes leánykat, kit a házi dolgokban és az üzletben is mindenre használhatták. A kis leány sem panaszkodott sohasem és úgy látszott, hogy meg van elégedve helyzetével. Tegnap reggel hiába kiáltoztak a kis Emilia nevét. Rövid keresés után a padláson akadtak rá, amint egy ruhaszarító kötelen csüngött a holtteste. Rögtön levágták a kötélről, dörzsölték, élesztették, de hiába. Hogy mi készítette a halálba a fiatal kis leányt, még csak nem is sejtí senki em.

* **Elpusztított család.** Veres családí dráma történt a múlt éjjel Szilha krassószörény megyei községben. Gabranecz Mátyás harminczöt éves gazdatiszt, a kin az utóbbi időben buskomorság jelei mutatkoztak volt, az éj folyamán agyonlőtte huszonhat esztendőes feleségét, azután hat éves kisfiát és négy esztendőes kis leányt s végül önmaga ellen irányította a fegyvert. Halántékon lőtte magát és szörnyet halt. A lakás felülnő csendje arra indította a szomszédokat, hogy betörjék az ajtót s ekkor a vértől borított ágyakon meglátták az elpusztított családnak mind a négy tagját halva. A szörnyű tett indító okait senki sem gyanítja. Valószínű, hogy hirtelen kitört örület nyomta kezébe a szerencsétlen embernek a gyilkos fegyvert.

* **Koldusok sztrájkja.** Olyan világot élünk, hogy már a koldusok is sztrájkolnak. A dolog Nagybecskerekén történt és úgy kezdődött, hogy a város menedékházat épített az azoknak a földhöz ragadt szegényeknek, a kik eddig a város filléreiből tengették életüket. Az intézményt most nyitották meg

s a város fölhitte az érdekeltek figyelmét; a szegényeknek azonban nem tett a dolog, mert az eddig kapott néhány forint havi segítség ilyenképpen megszűnik s így elesnek a pénzülről, amelyet eddig tetszésük szerint költöttek el, többnyire palinkára, az elelmet pedig össze koldultak. Nagy lármát csaptak tehát s legnagyobb részük kijelentette, hogy nem megy a menedékházba, hanem adjanak nekik tovább is segítséget. A város erre nagyon röviden és helyesen végzett velük, mert kimondotta, hogy nov. 15-én minden pénzbeli segítséget megszüntet s a ki nem megy be a menedékházba, támogatás nélkül marad.

Tarkaságok.

Ellesett párbeszéd.

A huszadik század termő talaja az aszfalt. Aszfalton nő fel a gyerek, azt tapossa a serdülő hajdon és a kalandra vágyó ifiur. Azért, hogy sikos, csuszamlós az aszfalt, botlani is lehet rajta és az emberiségnek majdnem a fele tényleg el is vágódik.

Mindazonáltal vannak kivételek.

Egy magas, szerfölött elegáns hölgy halad a korzón. Gyönyörű csokros cipője van és ezt mindenki konstatálni tartozik, a ki vele szembe jön, — akár akarja, akár nem.

Egyszer csak két fiatalember mellett kell elhaladnia. Az egyik azt mondja a másiknak, de egész hangosan:

— Milyen bájos angyal!

A hölgy azonban szörnyen óvatosan rakosgatja a csokros, kis cipőit. Nem akar megcsuszszanni az aszfalton semmiképen. Egy kicsit arrafelé fordítja a fejét és azt mondja haragosan, lenézően:

— Ezt éppen nem mondhatnám önről!

— Hiszen nagysád nem is tud úgy hazudni, mint én . . .

— Szemtelen!

A társaságból.

Egy bájos bakfisleánya, kékszemű, gesztenyehaju, zsuron volt a minap. Ott történt, hogy bemutattak neki egy urat, a kit látásból már elég jól ismert. Mindjárt barátkozott is vele, mondván szemlélve:

— Veréb ur, kérem . . .

— Parancsol, nagysád?

— Valamire kéni szeretném, ha megengedi . . .

— Oh, kérem, rendelkezék velem. Életemet vagy véretem? . . .

— Dehogy, valami nagyon komolyat kérek.

— ???

— Igérje meg, hogy többet nem teszi.

— Igérem, becsületszavamra igérem.

Miről van szó, ha kérdenem szabad?

— Tegye meg a kedvemért, hogy többet nem ad nekem fenszterpromenádot . . .

Jó? Az emberek mindent észrevesznek . . .

— Kérem szépen. Nagyon szívesen. De szabad nekem is kérem valamit?

— Tessék.

— Könyörgöm: hol lakik, bájos nagysád? . . .

Törvényszék.

A debreczeni törvényszéki sikkasztás tárgyalása. A nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa Millye Gyula elnöklété alatt érdekes ügyben hozott ítéletet. Bródy Henrik kezelt volt a debreczeni kir. törvényszéknél. Az állami pénzek kezelésénél nagyobb fokú szabálytalanságok mutatkoztak úgy hogy az ügyészség hivatlos sikkasztás büntetése miatt vad alá helyezte Bródyt. Az ügyet a nagyvárad kir. törvényszék előtt tárgyalták, mivel a debreczeni törvényszék érdekelte fél s az igazságügyi miniszter a nagyvárad kir. törvényszékhez delegálta. A vádlott azt állítja, hogy a hiányzó pénzeszeget a nyitva felejtett szekrényből ismeretlen tettes ellopta. Benne meg volt a szándéka, hogy vissza térítse a hiányzó összeget. A tárgyaláson tanúként megjelent dr. Szücs Miklós, debreczeni kir. törvényszéki elnök is, aki az ügy felderítője volt. Előárta, hogy Bródy mindig ügyesen és lelkiismeretesen látta el az ügyeket, habár mindig kissé nagyobb lábon élt, mint kellett volna. A lopásról nincs tudomása. Baróthy Pál kir. alügyész vadindítványa után Várady Zsigmond dr. nagyhatású védőbeszède következett, melynek alapján a törvényszék Bródy Henriket bűnösnek mondotta ki és hét hónapi fogházat mért a vádlottra. Az ítélet ellen a vádlott felebbezéssel élt.

A horgosi szerencse-asszony bűbája.

— Az elvarázsolt vagyon. —

nov. 25.

Szemenszedett csalafintaságnak esett áldozatul a minap egy módos horgosi gazdaszony. Csodatevő asszony hatalmába került és az kifosztotta, hogy a rajtaváló ruháján kívül alig maradt egyebe.

Erről a párját ritkító és érdekes történetről a következőket jelentik:

Körülbelül két héttel ezelőtt Nógrádi Imrénének elkötötték két lovát a horgosi tanyákon. A baj megvolt mikor a véletlen Szerencsés Fekete Verát hozta a károsult asszony újába. Amolyan javasasszony hírében állott Szerencsés Fekete Vera és hallván a lovak tragédiáját, azonnal ajánlkozott, hogy ő majd előkeríti az eltűnt jószágokat.

— Majd visszaimádkozom én azokat, csak bizza rám, asszonyság.

A legközelebbi estén Szerencsés Vera összegyűjtötte az egész háznépet és bevezette őket egy szobába. Ott különféle bűbajosságokat végzett velük. Körbeültette valamennyi tanyai embert és megparancsolta, hogy ne mozduljanak, mert elromlik a varázs.

— Van e a házban pénz? Mert ha van, azt mind egy helyre kell rakni és se lyemkendőbe kötni.

A háziasszony persze vakon engedelmeskedett.

— Hova kell tenni a pénzt? — kérdezte.

— A másik szobában az asztalra.

Miután így minden rendbe jött, a csodatevő asszony gyertyát vett a kezébe.

— Most mind maradjanak itt csendben és nyugodtan. De ha zajt hallanak a másik szobában, meg ne merjenek mocszanni, mert megint elromlik a varázs. Addig én háromszor megkerülöm az istállót.

És valóban úgy is tett, amiként beszéle. A csodatevés azonban éppen ezalatt történt. Addig ugyanis, míg a felültetett háznép csendben és szorongva várakozott az egyik szobában, a másikban szörnyű pusztítást végzett a dugóhúzó eszű javasasszony. Az ablakon keresztül kiadogatta ezinkosainak a tanya egész berendezését. Első sorban is eltűnt az asztalra tett pénz, 1006 korona, azután sorban kivándorolt az utcára az összes ágynemű, butor, ruhanemű, szerszám, viganó, suba, egyszóval minden, ami helyéből mozdítható. Végezetül pedig maga a csodatevő vasorru boszorkány is kivándorolt az ablakon, követvén ördögszekerén a ezinkosait.

Nagysokára jött rá a háznép, hogy rutul be van csapva. A férfiemberek káromkodtak, az asszonyok sikoltoztak, mindazonáltal Szerencsés Fekete Verának már csak a nyomát üthették. Vele együtt eltűnt mintegy 5000 korona érték a tanyából butorokban, ruhaneműekben és pénzben.

A horgosi csendőrség a hozzá érkezett följelentésre rögtön nyomozást indított és elő is kerítette a furfangos javasasszonyt. Az azonban a legártatlanabb arccal semmit sem akart tudni a nyomozásról és bűntársait sem nevezte meg.

Az érdekes varázslási ügyben széles körben nyomozás foly.

Budapesti árutózsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

Nov. 25.

Készáru: csendes.

Buza áprilisra	6.70 - 6.71
Rozs "	5.69 - 5.70
Zab "	5.50 - 5.51
Tengeri májusra	5.19 - 5.20

SZINLAP.

Ma szerdán, bérlet 48-ik szám „C”

Sötétség.

Szinmű.

Kezdeté 7 órakor.

Holnap csütörtökön bérlet 49-ik szám „A”

ugyanaz.

3340—1903.

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város II. ker. rendőrkapitánysága részéről közhírré tétetik, hogy 1903 évi november 11-én Debreczenben a Bika vendéglő kapujában 10 db. kikészített marhabőr találatott, a melyekért az igazolt tulajdonos 1903 december 9-ig fenti hivatalnál nem jelentkezik, a talált 10 db. bőr a II. ker. rendőrkapitányság hivatalos helyiségében Piacz-u. 5 sz. a. megtartandó nyilvános árverésen **1903 december 9-én d. e. 10 órakor** a legtöbbet ígérőnek azonnali fizetés mellett el fog adatni.

Kikiáltási ár 100 kor.

Debreczen, 1903. november 25.

II. ker. rendőrkapitányság.

Apró hirdetések

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

A világhírűvé vált gyémánt fekete Bramer posztó kizárólag Boros Testvérek nődivat áruházában kaphatók. Divatos újdonságok megérkeztek. Olcsó árak. (2)

Egy jókarban levő kis Singer varrogép jutányos áron eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Irodai munkára gyakornokot keresünk. Ajánlatok Kazinczy Könyvkereskedő Részvenytársasághoz József kir. herceg u. 8 sz. intézendők.

Egy fiu teljes ellátással tanulónak felvételt egy közveldeki esőrendű nyomdába. Czim a kiadóhivatalban.

Czimzéseket, német, magyar fordítást és más hasonló otthon elvégezhető írásbeli munkákat teljesít egy, e téren szakavatott egyén. Szíves megkeresések e lap kiadóhivatalába keretnek, „German Hongrie” czimen.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai
Debrecen, Kistemplombazár.

Ujonnán átalakított divatruház.

„Menyasszonyi Kelengye“

Vászon, asztalnemű, kész fehérneműek
Téli alsó ruházat (3)

óriási raktára.

BRÁZAY FÉLE SÓSBORSZESZ

NAGY ÜVEC
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEC ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
... MELLÉKELVE VAN! ...

Az ÚJ Szőnyegházban

megérkeztek

**AZ ÚJ SZŐNYEGEK,
FÜGGÖNYÖK,
BUTORSZÖVETEK,
Ágy- és asztalterítők,
KOCSITAKARÓK,
LÓPOKRÓCZOK,**

Valódi linoleumból

gyári raktár.

Bosznay J. és Társa

Debreczen. Kossuth-utca.

Egy jó csésze tea kedvelők, kérjétek mindent a világ legjobb és legfinomabb teáját

Indra tea

Melange a legfinomabb China, India és Ceylon óri Valódi csak eredeti csomagban. Raktárak a felragaszokon láthatók.

Főraktár Debreczenben Kontsek Gázánál.

Ujdonságok Kardos László

tiszteiben,

Kossuth-utca 9. szám.

Szőnyegek minden faja
Pokrocok » »
Butorszövetek nagy választékban
Linoleumok minden faja
Szövetfüggönyök minden faja
Csipkefüggönyök » »
Ágyterítők » »
Asztalterítők » »
Flaneltakarók és utazópokrocok minden faja
Bőrvasznak és padlóparketék minden faja.

Disznóölésre

saját darálású hófehér só, bors, szegfűszeg, gyömbér, kapormag, szerecsendióvirág, tiszta és legjobb minőségben kapható

DEUTSCH ALBERT és FIÁJÁL

Utauo-utca 9.

Só és fűszerek vevőink kívánatára azonnal is megdarálhatók.

BERENDEZES MOTORERŐ ÜZEMRE.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

nagyobb szabású

könyvnyomdánkat

ujabban rendkívüli meretekben kibővítettük.

Felállítottunk egy nagy Wörner-féle 4 hengeres gyorsajtót, légszesz motort, azonkívül temérdek újabb divatu betűket szereztünk be, úgy hogy most már 3 nagy gyorsajtónk

motorerő üzemre

működik.

Könyvnyomdánk, mely ezen páratlan átalakítások következtében igazi látványosság számba megy és rendkívüli felszerelésével bármilyen nagy és kényes igényeknek is megfelel, sőt **motorerő üzemünknel fogva**

olyan olcsón dolgozhatunk,

hogy a versenyt velünk senki fel nem veheti.

Telepünk megtekintése bárkinék szívesen megengedtetik.

Saját papirraktár.

Bármily csekély próbamunkát hálával fogadunk és megrendeléseknél igyekezzünk **gondos, szép és tiszta munkával** szállító képességünket bebizonyítani.

Debreczen Piacz-utca 49. II-ik udvar.

Teljes tisztelettel.

Üzleti könyvek
gyári raktára.

Hoffmann és Kronovitz
könyvnyomdája.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostáival szemben.